

6 Rozkład materiału nauczania (propozycja)

Zagadnienie	Poziom		Numer zagadnienia z Podstawy programowej	Procedury osiągnięcia celów
	podstawowy Uczeń:	ponadpodstawowy Uczeń:		
	ASTRONOMIA I GRAWITACJA			
Z daleka i z bliska	<ul style="list-style-type: none"> porównuje rozmiary i odległości we Wszechświecie (galaktyki, gwiazdy, planety, ciała makroskopowe, organizmy, cząsteczki, atomy, jądra atomowe) posługuje się jednostką odległości „rok świetlny” 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania związane z przedstawianiem obiektów bardzo dużych i bardzo małych w odpowiedniej skali 	1.11 3.1	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator
Amatorskie obserwacje astronomiczne	<ul style="list-style-type: none"> rodzaj i odległość gwiazd rodzaj gwiazd 	<ul style="list-style-type: none"> rodzaj gwiazd rodzaj gwiazd 	III	Zbiór zadań Podręcznik
Układ Słoneczny	<ul style="list-style-type: none"> opisuje miejsce Ziemi w Układzie Słonecznym wymienia nazwy i podstawowe własności przynajmniej trzech planet innych niż Ziemia informuje, że wokół niektórych innych planet też krążą księżycy, a wokół niektórych gwiazd – planety wyjaśnia obserwowany na niebie ruch planet wśród gwiazd jako złożenie ruchów obiegowych: Ziemi i obserwowanej planety wymienia obiekty Układu Słonecznego: planetoidy, planety karłowate i komety 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę planet, dzieląc je na planety skaliste i gazowe olbrzymy porównuje wielkość i inne cechy planet wyszukuje i analizuje informacje na temat współczesnych poszukiwań życia poza Ziemią rozróżnia pojęcia „życie pozaziemskie” i „cywilizacja pozaziemska” stosuje pojęcia „teoria geocentryczna” i „teoria heliocentryczna” 	1.7	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Księżyc	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego zawsze widzimy tę samą stronę Księżycy opisuje następstwo faz Księżycy opisuje warunki panujące na Księżycu wyjaśnia mechanizm powstawania faz Księżycy wyjaśnia mechanizm powstawania zaćmienia Słońca i Księżycy 	<ul style="list-style-type: none"> informuje, w której fazie Księżycy można obserwować zaćmienie Słońca, a w której – Księżycy, i dlaczego nie następują one w każdej pełni i w każdym nowiu wyjaśnia, dlaczego mieszkańiec Ziemi częściej obserwuje zaćmienia Księżycy niż zaćmienia Słońca 	1.8	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Gwiazdy i galaktyki	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega zjawisko paralaksy informuje, że Słońce jest jedną z gwiazd, a Galaktyka (Droga Mleczna) – jedną z wielu galaktyk we Wszechświecie informuje, że gwiazdy świecą własnym światłem przedstawia graficznie zasadę wyznaczania odległości za pomocą paralaksy geo- i heliocentrycznej 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza odległość do gwiazdy (w parsekach) na podstawie jej kąta paralaksy posługuje się jednostkami: parsek, rok świetlny, jednostka astronomiczna wyjaśnia, dlaczego Galaktyka widziana jest z Ziemi w postaci smugi na nocnym niebie 	1.9	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Ruch krzywoliniowy	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia graficznie wektor prędkości w ruchu prostoliniowym i krzywoliniowym opisuje ruch po okręgu, używając pojęć: „okres”, „częstotliwość”, „prędkość w ruchu po okręgu” 	<ul style="list-style-type: none"> wykonuje doświadczenia wykazujące, że prędkość w ruchu krzywoliniowym skierowana jest stycznie do toru rozwiązuje proste zadania, wylicza okres, częstotliwość, prędkość w ruchu po okręgu 	1.1	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Siła dośrodkowa	<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na rysunku kierunek i zwrot siły dośrodkowej wyjaśnia, jaka siła pełni funkcję siły dośrodkowej w różnych zjawiskach oblicza wartość siły dośrodkowej 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając ze wzoru na siłę dośrodkową, oblicza każdą z występujących w tym wzorze wielkości 	1.2	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań

Zagadnienie	Poziom		Numer zagadnienia z Podstawy programowej	Procedury osiągnięcia celów
	podstawowy Uczeń:	ponadpodstawowy Uczeń:		
Grawitacja	<ul style="list-style-type: none"> omawia zjawisko wzajemnego przyciągania się ciał za pomocą siły grawitacji opisuje, jak siła grawitacji zależy od masy ciał i ich odległości wyjaśnia, dlaczego w praktyce nie obserwujemy oddziaływań grawitacyjnych między ciałami innymi niż ciała niebieskie 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wartość siły grawitacji działającej między dwoma ciałami o danych masach i znajdujących się w różnej odległości od siebie korzystając ze wzoru na siłę grawitacji, oblicza każdą z występujących w tym wzorze wielkości opisuje doświadczenie Cavendisha 	1.3	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Siła grawitacji jako siła dośrodkowa	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależność pomiędzy siłą grawitacji a krzywoliniowym ruchem ciał niebieskich opisuje działanie siły grawitacji jako siły dośrodkowej – przez analogię z siłami mechanicznymi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ grawitacji na ruch ciał w układzie podwójnym 	1.5	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Loty kosmiczne	<ul style="list-style-type: none"> podaje ogólne informacje na temat lotów kosmicznych wymienia przykłady zastosowania sztucznych satelitów omawia zasadę poruszania się sztucznych satelity po orbicie okołozemskiej posługuje się pojęciem „pierwsza prędkość kosmiczna” 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza pierwszą prędkość kosmiczną różnych ciał niebieskich oblicza prędkość satelity krążącego na danej wysokości 	1.6	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
III prawo Keplera	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia graficznie eliptyczną orbitę planety z uwzględnieniem położenia Słońca informuje, że okres obiegu planety jest jednoznacznie wyznaczony przez średnią odległość planety od Słońca stosuje pojęcie „satelita geostacjonarny” podaje III prawo Keplera 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sposób zachowania stałego położenia satelity względem powierzchni Ziemi posługuje się III prawem Keplera w zadaniach obliczeniowych 	1.6	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Ciężar i nieważkość	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich warunkach powstają przeciążenie, niedociążenie i nieważkość podaje przybliżone nieważkości w statku kosmicznym wyjaśnia zależność zmiany ciężaru i niezmienność masy podczas przeciążenia i niedociążenia 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania obliczeniowe związane z przeciążeniem i niedociążeniem w układzie odniesienia poruszającym się, z przyspieszeniem skierowanym w górę lub w dół 	1.4	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
FIZYKA ATOMOWA				
Efekt fotoelektryczny	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg doświadczenia, podczas którego można zaobserwować efekt fotoelektryczny ustala, czy zajdzie efekt fotoelektryczny, na podstawie podanej pracy wyjścia danego metalu oraz długości fali lub barwy padającego nań promieniowania posługuje się pojęciem fotonu oraz zależnością między jego energią a częstotliwością opisuje widmo fal elektromagnetycznych, szeregując rodzaje występujących w nim fal zgodnie z niesioną przez nie energią opisuje bilans energetyczny zjawiska fotoelektrycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego założenie o falowej naturze światła nie umożliwia wyjaśnienia efektu fotoelektrycznego oblicza energię i prędkość elektronów wybitych z danego metalu przez promieniowanie o określonej częstotliwości 	2.6; 2.4	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Promieniowanie ciał	<ul style="list-style-type: none"> informuje, że wszystkie ciała emitują promieniowanie wyjaśnia związek między promieniowaniem emitowanym przez dane ciało a jego temperaturą rozróżnia widmo ciągłe i widmo liniowe podaje przykłady ciał emitujących widma ciągłe i widma liniowe opisuje widmo wodoru 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia widma absorpcyjne od emisyjnych i opisuje ich różnice 	2.1	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań

Zagadnienie	Poziom		Numer zagadnienia z Podstawy programowej	Procedury osiągnięcia celów
	podstawowy Uczeń:	ponadpodstawowy Uczeń:		
Atom wodoru	<ul style="list-style-type: none"> wymienia postulaty Bohra stosuje zależność między promieniem n-tej orbity a promieniem pierwszej orbity w atomie wodoru oblicza prędkość elektronu na danej orbicie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wcześniejsze teorie nie wystarczały do opisanego widma atomu wodoru 	2.2	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Jak powstaje widmo wodoru	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje postulaty Bohra i zasadę zachowania energii do opisu powstawania widma wodoru oblicza energię i długość fali fotonu emitowanego podczas przejścia elektronu między określonymi orbitami 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza końcową prędkość elektronu poruszającego się po danej orbicie – po pochłonięciu fotonu o podanej energii ocenia obecną rolę teorii Bohra i podaje jej ograniczenia 	2.3 2.5	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
⁸ Fale czy cząstki? Cząstki czy fale?	<ul style="list-style-type: none"> wymienia argumenty przemawiające za falową i korpuskularną naturą światła określa granice stosowności obu teorii i teorię łączącą je w jedną 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje doświadczenia, w których można zaobserwować falową naturę materii oblicza długość fali materii określonych ciał 	III, IV	Płyta Podręcznik
⁸ Jak działa laser	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym światło lasera różni się od światła żarówki wymienia przykłady zastosowania laserów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zjawisko emisji wymuszonej 	III, IV	Płyta Podręcznik
FIZYKA JĄDROWA				
Jądro atomowe	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami: „atom”, „pierwiastek chemiczny”, „jądro atomowe”, „izotop”, „liczba atomowa”, „liczba masowa” podaje skład jądra atomowego na podstawie liczby atomowej i liczby masowej pierwiastka/izotopu wymienia cząstki, z których są zbudowane atomy wymienia właściwości promieniowania jądrowego α, β, γ charakteryzuje wpływ promieniowania na organizmy żywe wymienia i omawia sposoby powstawania promieniowania wymienia przykłady zastosowania promieniowania podaje sposoby ochrony przed promieniowaniem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego jądro atomowe się nie rozpada wyjaśnia znaczenie pojęcia „antymateria” 	3.1	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Promieniowanie jądrowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienia właściwości promieniowania jądrowego α, β, γ charakteryzuje wpływ promieniowania na organizmy żywe wymienia i omawia sposoby powstawania promieniowania wymienia przykłady zastosowania promieniowania podaje sposoby ochrony przed promieniowaniem 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje znane rodzaje promieniowania pod względem przenikliwości porównuje różne rodzaje promieniowania pod względem szkodliwości (nie jest wymagana znajomość dawek) opisuje zasadę działania licznika Geigera-Müllera jeśli to możliwe, wykonuje pomiary za pomocą licznika Geigera-Müllera 	3.3 3.6 3.7 3.8	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Reakcje jądrowe	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia reakcje jądrowe od reakcji chemicznych opisuje rozpad a, b (nie są wymagane wiadomości o neutronach) oraz sposób powstawania promieniowania gamma opisuje reakcje jądrowe za pomocą symboli 	<ul style="list-style-type: none"> do opisu reakcji jądrowych stosuje zasady zachowania ładunku i zachowania liczby nukleonów 	3.5	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Czas połowicznego rozpadu	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami „jądro stabilne” i „jądro niestabilne” opisuje rozpad izotopu promieniotwórczego, posługuje się pojęciem „czas połowicznego rozpadu” szkicuje wykres rozpadu promieniotwórczego informuje, że istnieją izotopy o bardzo długim i bardzo krótkim czasie połowicznego rozpadu rozwiązuje zadania obliczeniowe, w których czas jest wielokrotnością czasu połowicznego rozpadu opisuje metodę datowania węglem ¹⁴C 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje zadania obliczeniowe metodą graficzną, korzystając z wykresu przedstawiającego zmniejszanie się liczby jąder izotopu promieniotwórczego z upływem czasu 	1.10 3.4	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań

Zagadnienie	Poziom		Numer zagadnienia z Podstawy programowej	Procedury osiągnięcia celów
	podstawowy Uczeń:	ponadpodstawowy Uczeń:		
Energia jądrowa	<ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki, w jakich zachodzi reakcja łańcuchowa opisuje mechanizm rozpadu promieniotwórczego i syntezy termojądrowej wyjaśnia, jakie reakcje zachodzą w elektrowni jądrowej, reaktorze termojądrowym, gwiżdach oraz w bombach jądrowych i termojądrowych wyjaśnia, dlaczego Słońce świeci podaje przykłady zastosowania energii jądrowej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia trudności związane z kontrolowaniem fuzji termojądrowej opisuje działanie elektrowni jądrowej przytacza i ocenia argumenty przemawiające za energetyką jądrową i przeciw niej 	3.8 3.9 3.10	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Deficyt masy	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie wzoru $E = mc^2$ posługuje się pojęciami: „deficyt masy”, „energia spoczynkowa”, „energia wiązania” oblicza energię spoczynkową ciała o danej masie oraz deficyt masy podczas reakcji o danej energii 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza ilość energii wyzwolonej w podanych reakcjach jądrowych 	3.2 3.11	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań
Życie Słońca	<ul style="list-style-type: none"> określa wiek Słońca i przewidywany czas jego życia 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje powstanie Słońca i jego dalsze losy opisuje przemiany jądrowe, które będą zachodziły w Słońcu w przyszłych etapach jego życia 	3.11	Płyta Podręcznik
Życie gwiazd	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, że każda gwiazda zmienia się w czasie swojego życia opisuje ewolucję gwiazdy w zależności od jej masy; opisuje typowe obiekty powstające pod koniec życia gwiazd o małej masie i bardzo masywnych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje życie gwiazd w zależności od ich masy opisuje przemiany jądrowe zachodzące w gwiazdach w różnych etapach ich życia wymienia podstawowe właściwości czerwonych olbrzymów, białych karłów, gwiazd neutronowych i czarnych dziur 	3.11	Płyta Podręcznik
Wszechświat	<ul style="list-style-type: none"> informuje, że Wszechświat powstał kilkanaście miliardów lat temu w Wielkim Wybuchu i od tego czasu się rozszerza wyjaśnia, skąd pochodzi większość pierwiastków, z których zbudowane są materia i organizmy podaje, że obiekty położone daleko oglądamy takimi, jakimi były w przeszłości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, że proces rozszerzania Wszechświata przyspiesza i że dziś jeszcze nie wiemy, dlaczego się tak dzieje 	1.12	Płyta Ćwiczenia Podręcznik Generator Zbiór zadań

Uwaga! Do każdego tematu lekcji jest przygotowana propozycja jego realizacji.